

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

1862-2022

160 DE ANI DE ACTIVITATE

[\(https://www.iccj.ro/\)](https://www.iccj.ro/)[\(https://www.iccj.ro/\)](https://www.iccj.ro/)
nr-38-din-17[\(https://www.iccj.ro/\)](https://www.iccj.ro/)[\(https://www.iccj.ro/\)](https://www.iccj.ro/)[Despre instituție](#) ▾ [Secții](#) ▾ [Structuri jurisdicționale](#) ▾ [Biblioteca Digitală](#) ▾ [Compartimente](#) ▾[Informații publice/transparență](#) ▾ [Media](#) ▾ [Contact](#) [Home](https://www.iccj.ro/) / [2024](https://www.iccj.ro/2024/) / [septembrie](https://www.iccj.ro/2024/09/) / [24](https://www.iccj.ro/2024/09/24/) / [Decizia nr. 38 din 17 iunie 2024](https://www.iccj.ro/2024/09/24/)

Decizia nr. 38 din 17 iunie 2024

 24 septembrie 2024 (<https://www.iccj.ro/2024/09/24/>)

ROMÂNIA

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept

Decizia nr. 38/2024

Dosar nr. 908/1/2024

Pronunțată în ședință publică astăzi, 17 iunie 2024

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 951 din 23 septembrie 2024

Eleni Cristina Marcu – președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție – președintele completului

Simona-Elena Cîrnaru – judecător la Secția penală

Oana Burnel – judecător la Secția penală

Andrei-Claudiu Rus – judecător la Secția penală

Mircea-Mugurel Șelea – judecător la Secția penală

Adriana Ispas – judecător la Secția penală

Valerica Voica – judecător la Secția penală

Luminița Criștiu-Ninu – judecător la Secția penală

Mihail Udroi – judecător la Secția penală

1. Pe rol se află Dosarul nr. 908/1/2024, având ca obiect sesizarea formulată de către Curtea de Apel Cluj – Secția penală și de minori, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept:

“ Atunci când o persoană comite la diferite intervale de timp, în baza aceleiași rezoluții infracționale, acțiuni care pot constitui elementul material atât al infracțiunii prevăzute de art. 16 alin. (1) din Legea nr. 194/2011, cât și al infracțiunii prevăzute de art. 2 din Legea nr. 143/2000, acțiuni având ca obiect același tip de substanță interzisă (aceeași substanță), aflată, anterior intrării în vigoare a Legii nr. 77/2023, sub incidența Legii nr. 194/2011, iar ulterior intrării în vigoare a actului normativ menționat, sub incidența Legii nr. 143/2000 (introdusă astfel în tabelul anexă la Legea nr. 143/2000 ca drog de mare risc), ne aflăm în prezența unui concurs de infracțiuni între faptele comise anterior intrării în vigoare a Legii nr. 77/2023 și cele comise ulterior acestui moment sau a unei infracțiuni continuate a cărei încadrare se raportează la momentul epuizării activității presupus infracționale?”

2. Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a fost constituit conform prevederilor art. 476 alin. (5) din Codul de procedură penală și ale art. 34 alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, aprobat prin Hotărârea Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 20/2023, cu modificările ulterioare.
3. Ședința a fost prezidată de către președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, doamna judecătoreasă Eleni Cristina Marcu.
4. Conform dispozițiilor art. 36 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, aprobat prin Hotărârea Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 20/2023, cu modificările ulterioare, la ședința de judecată a participat domnul Florin Nicușor Mihalache, magistrat-asistent în cadrul Secțiilor Unite.
5. Judecător-raportor a fost desemnat, conform prevederilor art. 476 alin. (7) din Codul de procedură penală, doamna judecătoreasă Simona-Elena Cîrnaru, judecătoreasă în cadrul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție.
6. Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de doamna procuror Ecaterina Nicoleta Eucarie.
7. Magistratul-asistent a prezentat referatul cauzei, învederând obiectul Dosarului nr. 908/1/2024 aflat pe rolul Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală.
8. De asemenea, a menționat că la dosarul cauzei au fost transmise puncte de vedere de către curțile de apel, Facultatea de Drept a Universității de Vest din Timișoara și Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.
9. În continuare, s-a învederat că la dosar a fost depus raportul întocmit de judecătorul-raportor, care a fost înaintat părților, potrivit dispozițiilor art. 476 alin. (9) din Codul de procedură penală.
10. Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, constatând că nu sunt cereri sau excepții de formulat, a solicitat doamnei procuror să susțină punctul de vedere al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție cu privire la problema supusă dezbaterii în Dosarul nr. 908/1/2024.
11. Reprezentantul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, doamna procuror Ecaterina Nicoleta Eucarie, având cuvântul referitor la chestiunea de drept supusă dezlegării a învederat că, în cauză, sunt îndeplinite cumulativ condițiile de admisibilitate prevăzute de dispozițiile art. 475 din Codul de procedură penală.
12. Pe fondul chestiunii de drept supuse dezlegării, doamna procuror Nicoleta Ecaterina Eucarie a învederat că, atunci când o persoană comite la diferite intervale de timp, în baza aceleiași rezoluții infracționale, acțiuni care pot constitui elementul material atât al infracțiunii prevăzute de art. 16 alin. (1) din Legea nr. 194/2011 privind combaterea operațiunilor cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, altele decât cele prevăzute de acte normative în vigoare, cât și al infracțiunii prevăzute de art. 2 din Legea nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, acțiuni având ca obiect același tip de substanță interzisă aflată, anterior intrării în vigoare a Legii nr. 77/2023, sub incidența Legii nr. 194/2011, iar ulterior intrării în vigoare a actului normativ menționat, sub incidența Legii nr. 143/2000 (introdusă astfel în tabelul anexă la Legea nr. 143/2000 ca drog de mare risc), ne aflăm în prezența unei infracțiuni continuate a cărei încadrare se raportează la momentul epuizării activității presupus infracționale.
13. În susținerea acestui punct de vedere a precizat că, în cauză, trebuie avute în vedere două aspecte esențiale, și anume, realizarea de către aceeași persoană, în mod repetat, într-o perioadă de timp îndelungată, cu nerespectarea regimului legal, a unor operațiuni având ca obiect material aceeași substanță, respectiv săvârșirea faptei sub imperiul a două legi care prevăd o natură diferită a substanței și un tratament sancționator distinct.
14. Astfel, art. 16 alin. (1) raportat la art. 2 lit. b) din Legea nr. 194/2011 privind combaterea operațiunilor cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, altele decât cele prevăzute de acte normative în vigoare, menționează expres, printre operațiunile care constituie element material al infracțiunii, manipularea, distribuția și vânzarea unor astfel de produse. Dispozițiile indicate nu prevăd explicit deținerea în vederea comercializării a substanțelor susceptibile de a produce efecte psihoactive, însă, prin Decizia nr. 10 din 12 septembrie 2018, Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea

unor chestiuni de drept în materie penală a statuat, cu caracter obligatoriu, că pentru a constitui modalități alternative ale elementului material operațiunile vizate de actul normativ trebuie să fie subsumate scopului producerii, circulației sau interpernerii în circulație a unor astfel de substanțe.

15. Or, deținerea în vederea comercializării este în mod cert subsumată unui astfel de scop, respectiv circulației sau interpernerii în circulație a unor astfel de substanțe, constituind element material al infracțiunii prevăzute de art. 16 alin. (1) din Legea nr. 194/2011.

16. Începând cu data de 7 aprilie 2023, ca urmare a includerii substanței 1-(3-clorofenil)-2-(metilamino) propan-1-onă (3-CMC) în categoria drogurilor de mare risc, aceleași acțiuni au fost reglementate ca variante alternative ale elementului material al infracțiunii de trafic de droguri de mare risc prevăzută de art. 2 alin. (2) din Legea nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri.

17. Analiza comparativă a dispozițiilor cuprinse în cele două acte normative relevă că obiectul juridic al infracțiunilor prevăzute de art. 16 alin. (1) din Legea nr. 194/2011 și art. 2 alin. (2) din Legea nr. 143/2000 este comun și constă în relațiile sociale privind protejarea sănătății populației împotriva efectelor negative pe care anumite substanțe le au asupra sănătății și vieții.

18. În consecință, săvârșirea sub imperiul celor două legi a acțiunilor reprezentând *verbum regens* încalcă aceeași valoare socială a cărei ocrotire s-a urmărit de către legiuitor.

19. Recalificarea substanței care constituie obiect material al faptei, printr-o modificare legislativă intervenită pe parcursul săvârșirii faptei și mai înainte de încetarea activității infracționale, nu este de natură să afecteze unitatea legală de infracțiune rezultată din săvârșirea de către aceeași persoană, la diferite intervale de timp, în același mod, a unor operațiuni care au vizat aceeași substanță și s-au îndreptat împotriva aceleiași valori sociale, reflectând, ca urmare a modului concret de săvârșire, o rezoluție infracțională unică.

20. Or, fiind în prezența unei infracțiuni continuate, care a început să fie săvârșită sub imperiul Legii nr. 194/2011 și s-a epuizat (la data săvârșirii ultimei acțiuni) sub incidența Legii nr. 143/2000, în acord cu doctrina și practica judiciară, legea penală aplicabilă este cea în vigoare la momentul epuizării, expresie a unității ilicitului penal.

21. Constatând că nu mai sunt întrebări de formulat de către membrii completului, președintele formațiunii de judecată, doamna judecătoreasă Eleni Cristina Marcu, a declarat dezbaterile închise și a reținut dosarul în pronunțare.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE,

asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

22. Prin Încheierea din data de 1 aprilie 2024, Curtea de Apel Cluj – Secția penală și de minori, în baza art. 475 din Codul de procedură penală, a sesizat Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept:

“ Atunci când o persoană comite la diferite intervale de timp, în baza aceleiași rezoluții infracționale, acțiuni care pot constitui elementul material atât al infracțiunii prevăzute de art. 16 alin. (1) din Legea nr. 194/2011, cât și al infracțiunii prevăzute de art. 2 din Legea nr. 143/2000, acțiuni având ca obiect același tip de substanță interzisă (aceleași substanță), aflată, anterior intrării în vigoare a Legii nr. 77/2023, sub incidența Legii nr. 194/2011, iar ulterior intrării în vigoare a actului normativ menționat, sub incidența Legii nr. 143/2000 (introdusă astfel în tabelul anexă la Legea nr. 143/2000 ca drog de mare risc), ne aflăm în prezența unui concurs de infracțiuni între faptele comise anterior intrării în vigoare a Legii nr. 77/2023 și cele comise ulterior acestui moment sau a unei infracțiuni continuate a cărei încadrare se raportează la momentul epuizării activității presupus infracționale?”

II. Expunerea succintă a cauzei

23. Curtea de Apel Cluj – Secția penală și de minori este învestită, în ultimul grad de jurisdicție, cu soluționarea apelurilor declarate de inculpații M.M., M.D.I., O.G., O.L. zis P. și O.L. zis Ș. împotriva Sentinței penale nr. 310 din data de 11 decembrie 2023, pronunțată de Tribunalul Cluj în Dosarul nr. 2.902/117/2023, în care inculpații au fost trimiși în judecată prin Rechizitoriul nr. 240/D/P/2022 al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – D.I.I.C.O.T – Serviciul Teritorial Cluj.

24. Prin sentința apelată s-a dispus, printre altele, condamnarea inculpaților O.G. și M.D.I. pentru comiterea infracțiunilor de efectuare de operațiuni cu substanțe susceptibile de a produce efecte psihoactive în formă continuată, prevăzute de art. 16 alin. (1) din Legea nr. 194/2011 privind combaterea operațiunilor cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, altele decât cele prevăzute de acte normative în vigoare, cu aplicarea art. 35 alin. (1) din Codul penal și trafic de droguri de mare risc în formă simplă în cazul inculpatului O.G. [prevăzută de art. 2 alin. (2) din Legea nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri] și în formă continuată în cazul inculpatului M.D.I. [prevăzută de art. 2 alin. (2) din Legea nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, cu aplicarea art. 35 alin. (1) din Codul penal].

25. Prima instanță a reținut că faptele inculpatului O.G., zis F., care, în mod repetat și în baza aceleiași rezoluții infracționale, fără a deține autorizație de la Autoritatea Națională Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor (A.N.S.V.S.A.):

- la data de 11.06.2022, a manipulat și a distribuit cu suma de 200 de lei investigatorului sub acoperire cu nume de cod M. A., prin intermediul colaboratorului autorizat cu nume de cod M. A., cantitatea de 0,9784 grame substanță care conține 3-CMC (3-Cloromethcathinone);

- la data de 4.11.2022, a manipulat și a distribuit cu suma de 500 de lei investigatorului sub acoperire cu nume de cod M.A., prin intermediul colaboratorului autorizat cu nume de cod L.M., cantitatea de 2,96 grame substanță care conține 3-CMC (3-Cloromethcathinone);

- în perioada ianuarie-1 martie 2023, fără a se putea stabili cu exactitate datele, a manipulat și a distribuit substanțe susceptibile de a produce efecte psihoactive martorilor-consumatori minorul H.N. (1 act material, cantitatea de 1,76 grame substanță care conține 3-CMC cu suma de 300 lei) și A.A.E. (2 acte materiale în lunile ianuarie și februarie, câte 1 gram cu suma de 100 de lei fiecare);

- la data de 6.02.2023, a manipulat și a distribuit cu suma de 160 de lei investigatorului sub acoperire cu nume de cod M.A., prin intermediul colaboratorului autorizat cu nume de cod A.S., cantitatea de 0,98 grame substanță care conține 3- CMC (3-Cloromethcathinone),

întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii de efectuare de operațiuni cu substanțe susceptibile de a produce efecte psihoactive, prevăzută de art. 16 alin. (1) din Legea nr. 194/2011 privind combaterea operațiunilor cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, altele decât cele prevăzute de acte normative în vigoare, cu aplicarea art. 35 alin. (1) din Codul penal, art. 41 alin. (1) din Codul penal și art. 5 din Codul penal.

26. S-a reținut, totodată, că fapta inculpatului O.G., zis F., care, la data de 12.04.2023, a deținut fără drept, în vederea comercializării, la domiciliul său din satul F., comuna F., str. C. nr. 2, județul Cluj, cantitățile de 52,8 grame substanță care conține 3-CMC (3-Cloromethcathinone) și 3,98 grame substanță care conține 3-CMC (3-Cloromethcathinone), substanță care face parte din tabelul-anexă nr. I la Legea nr. 143/2000, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de trafic de droguri de mare risc, prevăzută de art. 2 alin. (2) din Legea nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, cu aplicarea art. 41 alin. (1) din Codul penal și art. 5 din Codul penal.

27. Prin Legea nr. 77/2023 pentru completarea tabelului-anexă nr. I și II la Legea nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 281 din 4 aprilie 2023), în tabelul nr. I, după substanța „N, N-dietil-2-[[4-(1-metiletox) fenil]metil]-5-nitro-1H-benzimidazol-1-etanamină isotonitazen)” s-a introdus următoarea substanță: 1-(3-clorofenil)-2-(metilamino) propan-1-onă (3-CMC). Legea a intrat în vigoare înainte de comiterea infracțiunii, fiind aplicabilă inculpatului O.G.

28. În ceea ce îl privește pe inculpatul M.D.I., instanța de fond a reținut că faptele acestuia, care, în mod repetat și în baza aceluiași rezoluții infracționale, fără a deține autorizație de la A.N.S.V.S.A., în perioada mai-vara anului 2021, respectiv vara anului 2022-aprilie 2023, fără a se putea stabili cu exactitate datele, a manipulat și a distribuit în mod repetat substanțe susceptibile de a produce efecte psihoactive care conțin compuși ce fac parte din clasa catinonelor sintetice, respectiv 3-CMC (3-Cloromethcathinone) (denumit în argou cristal) martorilor-consumatori P.A.N. [20 de acte materiale de manipulare și distribuire câte 3 grame de cristal (3-CMC), cu suma de 100 lei/gram, în perioada noiembrie 2022-aprilie 2023], R.M. 6 acte materiale de manipulare și distribuire de substanță pentru prizat cu suma de 80 lei/gram în perioada vara anului 2022-ianuarie 2023] și D.O.C. (manipularea și distribuirea de 3 ori a câte unui plic de „cristal pentru prizat”, cu suma de 100 de lei/plic, în perioada mai-vara anului 2021), întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii de efectuare de operațiuni, fără autorizație prealabilă, cu produse știind că acestea sunt susceptibile de a avea efecte psihoactive, prevăzută de art. 16 alin. (1) din Legea nr. 194/2011 privind combaterea operațiunilor cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, altele decât cele prevăzute de acte normative în vigoare, cu aplicarea art. 35 alin. (1) din Codul penal și art. 5 din Codul penal.

29. S-a reținut, totodată, că fapta inculpatului M.D.I., zis M., care, la data de 12.04.2023, a deținut fără drept, în vederea comercializării, la locuința sa din municipiul Cluj-Napoca, str. A. nr. 1, sc. 1, ap. 25, județul Cluj, cantitățile de 0,82 grame substanță care conține 3-CMC (3-Cloromethcathinone), 49,5 grame substanță care conține 3-CMC (3-Cloromethcathinone), 48,9 grame substanță care conține 3-CMC (3-Cloromethcathinone), 42,7 grame substanță care conține 3-CMC (3-Cloromethcathinone), 494,5 grame substanță care conține 3-CMC (3-Cloromethcathinone) și 53,3 grame substanță care conține 3-CMC (3-Cloromethcathinone) și la data de 11.04.2023 i-a vândut martorului P.A.N. cantitatea de 5 grame 3-CMC (3-Cloromethcathinone) („cristal”), la prețul de 100 lei/gram, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de trafic de droguri de mare risc, prevăzută de art. 2 alin. (2) din Legea nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, cu aplicarea art. 35 alin. (1) din Codul penal și art. 5 din Codul penal.

30. Prima instanță a apreciat că reținerea a două infracțiuni a fost determinată de intervenirea modificării legislative care a calificat substanța 3-CMC ca drog de mare risc. Astfel, prin Legea nr. 77/2023, în tabelul nr. I, după substanța „N, N-dietil-2-[[4-(1-metiletol) fenil]metil]-5-nitro-1Hbenzimidazol-letanamină isotonitazen” s-a introdus următoarea substanță: 1-(3-clorofenil)-2-(metilamino) propan-1- onă (3-CMC).

31. În cursul judecării în primă instanță, inculpații O.G. și M.D.I. au solicitat schimbarea încadrării juridice a faptelor ce formează obiectul acuzațiilor din cele două infracțiuni imputate fiecăruia într-o singură infracțiune de trafic de droguri de mare risc în formă continuată, prevăzută de art. 2 alin. (2) din Legea nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, cu aplicarea art. 35 alin. (1) din Codul penal, prin raportare la clasificarea substanței presupus traficate ca drog de mare risc la momentul epuizării activității pretins infracționale.

32. Prin Încheierea din data de 10 noiembrie 2023, prima instanță a respins solicitarea inculpaților, reținând faptul că una dintre condițiile prevăzute de art. 35 alin. (1) din Codul penal este ca acțiunile sau inacțiunile să prezinte fiecare în parte conținutul aceleiași infracțiuni, adică la diferite intervale de timp, acele conduite ar trebui să constituie aceeași infracțiune. Instanța a constatat că infracțiunea prevăzută de legea vizând substanțele susceptibile de a produce efecte psihoactive și cea privind traficul de droguri constituie, în esență, din punct de vedere juridic, infracțiuni diferite și, chiar dacă apără aceeași valoare socială, cele două legi au valori sociale specifice diferite.

33. Împotriva Sentinței penale nr. 310 din 11 decembrie 2023, pronunțată de Tribunalul Cluj în Dosarul nr. 2.902/117/2023, a formulat apel inclusiv inculpatul M.D.I., care, prin motivele de apel depuse la dosar, a solicitat și în fața instanței de control judiciar schimbarea încadrării juridice a faptelor de care este acuzat în infracțiunea de trafic de droguri de mare risc în formă continuată, prevăzută de art. 2 alin. (2) din Legea nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, cu aplicarea art. 35 alin. (1) din Codul penal.

34. La termenul din data de 22 martie 2024, inculpatul M.D.I., prin avocat ales, a formulat o cerere de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile în vederea dezlegării unei chestiuni de drept, iar Curtea de Apel Cluj – Secția penală și de minori, prin Încheierea din data de 1 aprilie 2024, a constatat îndeplinite toate cerințele de admisibilitate prevăzute de art. 475 din Codul de procedură penală și a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, prin care să se statueze asupra problemei de drept expuse în preambulul prezentei decizii.

35. În baza art. 476 alin. (2) din Codul de procedură penală, a fost respinsă solicitarea inculpatului M.D.I. de suspendare a judecării cauzei odată cu sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție.

III. Punctul de vedere al completului care a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție

36. Instanța de trimitere, subsecvent prezentării dispozițiilor art. 16 alin. (1) din Legea nr. 194/2011 privind combaterea operațiunilor cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, altele decât cele prevăzute de acte normative în vigoare, și ale art. 2 alin. (2) din Legea nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, respectiv a problemei încadrării juridice a acțiunilor de care au fost acuzați inculpații, prin raportare la modificarea legislativă introdusă prin Legea nr. 77/2023 pentru completarea tabelor-anexă nr. I și II la Legea nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, respectiv recalificarea regimului juridic al substanței 3-CMC prin scoaterea acestei substanțe de sub incidența Legii nr. 194/2011 și introducerea sa sub incidența Legii nr. 143/2000, a prezentat principalele argumente ce stau la baza celor două opinii conturate.

37. În acest sens, instanța de trimitere a prezentat atât opinia potrivit căreia recalificarea unei anumite substanțe drept drog aflat sub incidența Legii nr. 143/2000 atrage reținerea unui concurs de infracțiuni între acțiunea/acțiunile având ca obiect respectiva substanță anterioară/anterioare recalificării, încadrate juridic în infracțiunea prevăzută de art. 16 alin. (1) din Legea nr. 194/2011, și acțiunea/acțiunile având ca obiect aceeași substanță ulterioară/anterioare recalificării, încadrate juridic în infracțiunea prevăzută de art. 2 alin. (2) din Legea nr. 143/2000, cât și opinia potrivit căreia recalificarea unei anumite substanțe drept drog aflat sub incidența Legii nr. 143/2000 atrage reținerea unei infracțiuni continuate prin raportare la încadrarea juridică de la momentul epuizării activității presupus infracționale, constând în diferite activități pretins derulate atât înainte intrării în vigoare a Legii nr. 77/2023, cât și ulterior, având ca obiect aceeași substanță (în speță, 3-CMC).

IV. Punctele de vedere exprimate de către curțile de apel și instanțele judecătorești arondate

38. În conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (10) din Codul de procedură penală cu referire la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală, s-a solicitat punctul de vedere al instanțelor judecătorești asupra chestiunii de drept supuse dezlegării.

39. În urma consultării instanțelor de judecată, s-a constatat că opiniile conturate nu sunt unitare.

40. Într-o primă orientare, majoritară, s-a apreciat că, atunci când o persoană comite la diferite intervale de timp, în baza aceleiași rezoluții infracționale, acțiuni care pot constitui elementul material atât al infracțiunii prevăzute de art. 16 alin. (1) din Legea nr. 194/2011, cât și al infracțiunii prevăzute de art. 2 din Legea nr. 143/2000, acțiuni având ca obiect același tip de substanță interzisă aflată, anterior intrării în vigoare a Legii nr. 77/2023 pentru completarea tabelor-anexă nr. I și II la Legea nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, sub incidența Legii nr. 194/2011, iar ulterior intrării în vigoare a actului normativ menționat, sub incidența Legii nr. 143/2000 (introdusă astfel în tabelul-anexă la Legea nr. 143/2000 ca drog de mare risc), ne aflăm în prezența unei infracțiuni continuate a cărei încadrare se raportează la momentul epuizării activității presupus infracționale.

41. În acest sens sunt punctele de vedere exprimate de curțile de apel Bacău, București (Secția a II-a penală), Cluj, Constanța, Craiova, Galați, Oradea, tribunalele Alba, Argeș, Bistrița-Năsăud, Covasna, Galați, Giurgiu, Hunedoara, Ilfov, Neamț, Suceava, Teleorman, Vâlcea, precum și judecătorii Deta, Hârlău, Jibou, Pașcani, Piatra-Neamț, Răducăneni și Roman.

42. În argumentarea opiniei exprimate, instanțele mai sus amintite au apreciat, în esență, că recalificarea unei anumite substanțe drept drog aflat sub incidența Legii nr. 143/2000 atrage reținerea unei infracțiuni continuate prin raportare la încadrarea juridică de la momentul epuizării activității presupus infracționale, constând în diferite activități pretins derulate atât înainte intrării în vigoare a Legii nr. 77/2023, cât și ulterior, având ca obiect aceeași substanță (în speță, 3-CMC). Aceasta deoarece modificarea legislativă a condus la incriminarea acelorași activități presupus infracționale, reglementate anterior sub imperiul infracțiunii prevăzute de art. 16 din Legea nr. 194/2011, drept o altă infracțiune, mai gravă, îndreptată însă împotriva acelorași valori sociale și prezentând același obiect juridic, respectiv infracțiunea prevăzută de art. 2 alin. (2) din Legea nr. 143/2000, prin Legea nr. 77/2023 fiind modificată incriminarea faptelor.

43. Existența infracțiunii continuate reclamă luarea în considerare a momentului epuizării sale și a aceleiași rezoluții infracționale. Aplicarea regulilor referitoare la concursul de infracțiuni în acest caz ar conduce la fracturarea rezoluției infracționale unice a persoanei acuzate, similar existenței unei noi rezoluții infracționale, ceea ce nu poate fi acceptat, întrucât o astfel de operațiune nu are la bază o realitate faptică, ci doar o modificare legislativă. Consecutiv, reținerea concursului de infracțiuni ar conduce și la îngreunarea situației juridice a persoanei acuzate.

44. Această optică a legiuitorului o regăsim și în situații asemănătoare, cum ar fi cazul infracțiunii continuate începute în minoritate și continuată după ce inculpatul devine major.

45. În cea de-a doua orientare, minoritară, s-a apreciat că, atunci când o persoană comite la diferite intervale de timp, în baza aceleiași rezoluții infracționale, acțiuni care pot constitui elementul material atât al infracțiunii prevăzute de art. 16 alin. (1) din Legea nr. 194/2011, cât și al infracțiunii prevăzute de art. 2 din Legea nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, acțiuni având ca obiect același tip de substanță interzisă aflată, anterior intrării în vigoare a Legii nr. 77/2023 pentru completarea tabelului-anexă nr. I și II la Legea nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, sub incidența Legii nr. 194/2011, iar ulterior intrării în vigoare a actului normativ menționat, sub incidența Legii nr. 143/2000 (introdusă astfel în tabelul-anexă la Legea nr. 143/2000 ca drog de mare risc), ne aflăm în prezența unui concurs de infracțiuni între faptele comise anterior intrării în vigoare a Legii nr. 77/2023 și cele comise ulterior acestui moment.

46. În susținerea acestei opinii, s-a arătat, în esență, că nu există omogenitate juridică între infracțiunea prevăzută de art. 16 din Legea nr. 194/2011 și infracțiunea prevăzută de art. 2 din Legea nr. 143/2000, având în vedere că sunt norme diferite de incriminare ce prevăd diferite modalități de comitere a faptei.

47. În acest sens sunt punctele de vedere exprimate de curțile de apel Alba Iulia și Timișoara, tribunalele Arad, Brăila, Botoșani, Caraș-Severin, Cluj, Ialomița, Iași, Sălaj și Vaslui, precum și Judecătoria Târgu-Neamț.

48. A fost exprimată și opinia potrivit căreia problema ridicată presupune aplicarea legii penale mai favorabile, potrivit art. 5 din Codul penal, opinie exprimată de majoritatea judecătorilor din cadrul Secției I penale a Curții de Apel București, precum și de judecătorii din cadrul Curții de Apel Suceava.

49. De asemenea, Curtea de Apel Iași, Tribunalul Brașov, Tribunalul Sibiu, respectiv Tribunalul București – Secția I penală și judecătorii din circumscripția acestuia nu au transmis un punct de vedere unitar cu privire la problema de drept supusă dezbaterii, fiind reținute ambele opinii mai sus prezentate.

V. Opinia specialiștilor consultați

50. În conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (10) raportat la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală a fost solicitată specialiștilor în drept penal opinia asupra chestiunii de drept supuse examinării.

51. Departamentul de Drept Public din cadrul Facultății de Drept a Universității de Vest din Timișoara a opinat în sensul că, atunci când o persoană comite la diferite intervale de timp, în baza aceleiași rezoluții infracționale, acțiuni care pot constitui elementul material atât al infracțiunii prevăzute de art. 16 alin. (1) din Legea nr. 194/2011, cât și al infracțiunii prevăzute de art. 2 din Legea nr. 143/2000, acțiuni având ca obiect același tip de substanță interzisă (aceeași substanță), aflată, anterior intrării în vigoare a Legii nr. 77/2023, sub incidența Legii nr. 194/2011, iar ulterior intrării în vigoare a actului normativ menționat, sub incidența Legii nr. 143/2000 (introdusă astfel în tabelul-anexă la Legea nr. 143/2000 ca drog de mare risc), ne aflăm în prezența unei infracțiuni continuate a cărei încadrare se raportează la momentul epuizării activității presupus infracționale.

52. S-a arătat că esența problemei de drept constă în a stabili natura juridică și relevanța penală, din perspectiva unității sau a pluralității de infracțiuni, a unor acțiuni identice, de vânzare de substanțe de aceeași natură, dintre care o acțiune este săvârșită cât timp substanța era considerată psihoactivă și altă acțiune după „transferul” substanței în cuprinsul Legii nr. 143/2000, considerată astfel drog de mare risc.

53. Momentul care a generat prezenta problemă îl reprezintă adoptarea Legii nr. 77/2023. Ulterior intrării în vigoare a acestui act normativ, săvârșirea faptei prevăzute de art. 16 alin. (1) din Legea nr. 194/2011 ce are ca obiect 1-(3-clorofenil)-2-(metilamino)propan-1-onă (3-CMC) nu mai este prevăzută de acest din urmă act. Cu toate acestea, nu se poate pune problema unei dezincriminări, dat fiind că norma (în realitate substanța respectivă) a fost preluată de Legea nr. 143/2000, existând astfel o continuitate a incriminării.

54. Astfel, poziționarea unei anumite substanțe în tabelul prevăzut de anexa la Legea nr. 143/2000 constituie un element al conținutului constitutiv, care califică obiectul acțiunii penalmente relevantă. Dacă substanța nu este încadrată în acel tabel, faptei îi lipsește tipicitatea obiectivă.

55. Conținutul infracțiunii este prevăzut în norma de incriminare, el desemnând totalitatea caracteristicilor specifice și esențiale ale elementelor constitutive ale infracțiunii. Conținutul infracțiunii poate fi însă uneori și numai dedus implicit din norma incriminatoare, în cazul în care aceasta este incompletă. Structura conținutului infracțiunii este dată de elementele constitutive ale acesteia, respectiv obiectul, latura obiectivă, subiectul și latura subiectivă.

56. Făcându-se trimitere la conținutul dispozițiilor art. 2 lit. b) din Legea nr. 194/2011 și art. 1 din Legea nr. 143/2000, s-a arătat că din compararea celor două norme se poate observa că variantele *verbum regens* se suprapun numai parțial. Cu toate acestea, întrucât cele două norme de incriminare au fost concepute pentru a acoperi o sferă cât mai extinsă de activități ce au ca obiect substanțele interzise, s-a considerat că nu se poate identifica o diferență esențială sub aspect normativ, cele două acte prezentând omogenitate sub acest aspect.

57. Astfel, numai printr-o aplicare excesiv de formalistă și restrictivă a conceptului de omogenitate juridică, specific formei continuate a infracțiunii, s-ar putea afirma că cele două acțiuni ar reprezenta infracțiuni distincte. În această ipoteză, deși a intervenit o lege mai severă cu privire la fapta săvârșită înaintea modificării, legea veche va ultraactiva, iar faptei noi i se va aplica legea nouă, mai severă, în considerarea principiului activității legii penale, iar aceasta în pofida unicității obiectului celor două acțiuni.

58. Prin inserarea sintagmei „dacă fapta nu constituie o infracțiune mai gravă” de la finalul art. 16 alin. (1) al Legii nr. 194/2011, norma a căpătat un caracter de subsidiaritate față de faptele incriminate prin art. 2 din Legea nr. 143/2000, concluzie susținută și de succesiunea în timp a celor două acte normative, precum și obiectul juridic comun al acestora. Pentru susținerea subsidiarității sale pledează însăși denumirea Legii nr. 194/2011 privind combaterea operațiunilor cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, „altele decât cele prevăzute de acte normative în vigoare”. Astfel, *ratio legis* este acela de a crea o lege-cadru care să sancționeze operațiunile cu orice substanțe periculoase, care nu au fost (încă) inserate în tabelele-anexă la Legea nr. 143/2000.

59. Relevantă, în acest sens, este și expunerea de motive a Legii nr. 194/2011, în care se arată că „devine evident faptul că simpla elaborare a unor liste cu aceste noi substanțe psihoactive (care devin cu ușurință desuete din cauza rapidității cu care se pot crea noi substanțe) nu este suficientă pentru contracararea acestui fenomen. Sunt necesare eforturi conjugate ale tuturor instituțiilor statului și ale autorităților publice locale care să abordeze diferitele fațete ale acestei probleme extrem de complicate”.

60. Obiectul juridic comun al celor două acte normative îl reprezintă protejarea sănătății populației față de efectele nocive pe care diferite substanțe, unele dintre ele psihoactive, altele calificate ca droguri de risc, sau mare risc, îl prezintă din această perspectivă. De altfel, termenul „substanțe psihoactive” este general, după cum s-a stabilit și în Decizia nr. 48 din 9 iunie 2021, pronunțată de Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 698 din 14 iulie 2021): „Prin utilizarea sintagmei legiuitorul a dorit ca în categoria de «substanțe psihoactive» să poată fi inclusă orice substanță care produce «stimularea sau inhibarea sistemului nervos central al persoanei, având ca rezultat modificări ale funcțiilor și proceselor psihice și ale comportamentului ori crearea unei stări de dependență, fizică sau psihică»”.

61. Totodată, percepția unitară a legiuitorului față de cele două acte normative rezidă și din modificările (în sensul majorării regimului sancționator sau a restricțiilor față de modalitățile de individualizare neprivative de libertate) adoptate prin legi comune [recent, Legea nr. 58/2024 pentru completarea Legii nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, pentru modificarea Legii nr. 194/2011 privind combaterea operațiunilor cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, altele decât cele prevăzute de acte normative în vigoare, precum și pentru completarea art. 91 alin. (3) din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 243 din 21 martie 2024, sau Legea nr. 45/2023 pentru modificarea și completarea Legii nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri și pentru modificarea Legii nr. 194/2011 privind combaterea operațiunilor cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, altele decât cele prevăzute de acte normative în vigoare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 178 din 2 martie 2023].

62. În considerarea celor arătate s-a susținut că „transferul” substanței „1-(3-clorofenil)-2-(metilamino) propan-1-onă (3-CMC)” în Legea nr. 143/2000 reprezintă însăși transpunerea obiectivului politicilor penale mai sus enunțate și anticipate de legiuitor. Prin urmare, ne aflăm în situația unei omogenități juridice create prin voința legiuitorului, aceasta fiind generată tocmai de Legea nr. 77/2023, care a unificat obiectul celor două (aparent) infracțiuni, transformându-le în una și aceeași infracțiune.

63. De aceea, două acte materiale, săvârșite unul înainte, iar celălalt după intrarea în vigoare a acestui act normativ, îndeplinesc condiția omogenității juridice, iar, dacă vor fi întrunite și celelalte condiții prevăzute de lege, îndeplinesc elementele infracțiunii unice în formă continuată, data săvârșirii infracțiunii continuate fiind cea a ultimei acțiuni, iar legea care se va aplica va fi Legea nr. 143/2000.

VI. Examenul jurisprudenței în materie

Jurisprudența națională relevantă

64. În materialul transmis de curțile de apel au fost identificate mai multe hotărâri judecătorești relevante pentru problema de drept care face obiectul sesizării.

65. În ceea ce privește prima orientare, majoritară, potrivit căreia, atunci când o persoană comite la diferite intervale de timp, în baza aceleiași rezoluții infracționale, acțiuni care pot constitui elementul material atât al infracțiunii prevăzute de art. 16 alin. (1) din Legea nr. 194/2011, cât și al infracțiunii prevăzute de art. 2 din Legea nr. 143/2000, acțiuni având ca obiect același tip de substanță interzisă aflată, anterior intrării în vigoare a Legii nr. 77/2023 pentru completarea tabelelor-anexă nr. I și II la Legea nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, sub incidența Legii nr. 194/2011, iar ulterior intrării în vigoare a actului normativ menționat, sub incidența Legii nr. 143/2000 (introdusă astfel în tabelul-anexă la Legea nr. 143/2000 ca drog de mare risc), ne aflăm în prezența unei infracțiuni continuate a cărei încadrare se raportează la momentul epuizării activității presupus infracționale, au fost transmise Sentința penală nr. 45/2024, pronunțată de Tribunalul Galați – Secția penală în Dosarul nr. 2.635/121/2023, Încheierea din data de 1.11.2023, pronunțată de Tribunalul București – Secția I penală, în Dosarul nr. 15.710/3/2023, Decizia penală nr. 285/Ap din data de 10.04.2024, pronunțată de Curtea de Apel Brașov – Secția penală, în Dosarul nr. 4.216/62/2023, Sentința penală nr. 214 din data de 25.10.2023, pronunțată de Tribunalul Vâlcea – Secția penală, în Dosarul nr. 1.979/90/2023, definitivă prin Decizia nr. 288/A din data de 3.04.2024, pronunțată de Curtea de Apel Pitești.

66. Opinia că, atunci când o persoană comite la diferite intervale de timp, în baza aceleiași rezoluții infracționale, acțiuni care pot constitui elementul material atât al infracțiunii prevăzute de art. 16 alin. (1) din Legea nr. 194/2011, cât și al infracțiunii prevăzute de art. 2 din Legea nr. 143/2000, acțiuni având ca obiect același tip de substanță interzisă aflată, anterior intrării în vigoare a Legii nr. 77/2023 pentru completarea tabelelor-anexă nr. I și II la Legea nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, sub incidența Legii nr. 194/2011, iar ulterior intrării în vigoare a actului normativ menționat, sub incidența Legii nr. 143/2000 (introdusă astfel în tabelul anexă la Legea nr. 143/2000 ca drog de mare risc), se reflectă în următoarele hotărâri: Sentința penală nr. 69 din data de 25.03.2024, pronunțată de Tribunalul Cluj în Dosarul nr. 1.122/84/2023; Sentința penală nr. 82 din data de 15.11.2023, pronunțată de Tribunalul Sălaj în Dosarul nr. 779/84/2023, definitivă prin Decizia penală nr. 17/A/2024 din data de 5.01.2024 a Curții de Apel Cluj; Sentința penală nr. 95 din data de 20.12.2023, pronunțată de Tribunalul Sălaj în Dosarul nr. 1.096/84/2023, definitivă prin Decizia penală nr. 460/A/2024 din data de 21.03.2024 a Curții de Apel Cluj; Sentința penală nr. 1 din data de 4.01.2024, pronunțată de Tribunalul Sălaj în Dosarul nr. 1.131/84/2023; Sentința penală nr. 42 din data de 04.04.2024, pronunțată de Tribunalul Sibiu în Dosarul nr. 3.013/85/2023. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție

67. Din perspectiva deciziilor obligatorii, menite să asigure unificarea practicii judiciare, au fost identificate Decizia nr. 25 din data de 8 octombrie 2015, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 860 din 18 noiembrie 2015, Decizia nr. 10 din data de 12 septembrie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 894 din 24 octombrie 2018, Decizia nr. 3 din data de 28 februarie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 259 din 13 aprilie 2017, Decizia nr. 15 din data de 25 aprilie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 369 din 18 mai 2017.

68. În ceea ce privește deciziile de speță, la nivelul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție și al Completului de 5 judecători nu au fost identificate decizii relevante pentru problema de drept supusă analizei. Jurisprudența Curții Constituționale

69. Nu au fost identificate decizii relevante pentru problema de drept supusă analizei.

VII. Jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului

70. Au fost identificate următoarele cauze relevante pentru problema de drept ce face obiectul sesizării: Veeber împotriva Estoniei, Hotărârea din 21 ianuarie 2003, 45771/99, Puhk împotriva Estoniei, Hotărârea din 10 februarie 2004, 55103/00 și Rohlena împotriva Republicii Cehe, Marea Cameră, Hotărârea din 27 ianuarie 2015, 59552/08.

VIII. Jurisprudența relevantă a Curții de Justiție a Uniunii Europene

71. Nu au fost identificate decizii relevante pentru problema de drept analizată.

IX. Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție

72. Nu au fost identificate decizii prin care să fi fost examinată problema de drept dedusă interpretării.

X. Punctul de vedere exprimat de Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția judiciară

73. S-a apreciat că, atunci când o persoană comite la diferite intervale de timp, în baza aceleiași rezoluții infracționale, acțiuni care pot constitui elementul material atât al infracțiunii prevăzute de art. 16 alin. (1) din Legea nr. 194/2011, cât și al infracțiunii prevăzute de art. 2 din Legea nr. 143/2000, acțiuni având ca obiect același tip de substanță interzisă aflată, anterior intrării în vigoare a Legii nr. 77/2023, sub incidența Legii nr. 194/2011, iar ulterior intrării în vigoare a actului normativ menționat, sub incidența Legii nr. 143/2000 (introdusă astfel în tabelul-anexă la Legea nr. 143/2000 ca drog de mare risc), ne aflăm în prezența unei infracțiuni continuate a cărei încadrare se raportează la momentul epuizării activității presupus infracționale.

74. Ministerul Public a susținut că dezlegarea chestiunii de drept care face obiectul sesizării trebuie să aibă în vedere două aspecte esențiale, și anume realizarea de către aceeași persoană, în mod repetat, într-o perioadă de timp îndelungată, cu nerespectarea regimului legal, a unor operațiuni având ca obiect material aceeași substanță, respectiv săvârșirea faptei sub imperiul a două legi care prevăd o natură diferită a substanței și un tratament sancționator distinct.

75. Raportând situația de fapt descrisă în încheierea de sesizare la normele de incriminare cuprinse în legile nr. 194/2011 și nr. 143/2000, s-a susținut că, în perioada mai 2021-6 aprilie 2023, manipularea, distribuirea, vânzarea și deținerea în vederea comercializării, fără a deține autorizația prevăzută de lege, a substanței CMC (3-Cloromethcathinone), au reprezentat modalități alternative ale elementului material al infracțiunii de efectuare de operațiuni cu substanțe susceptibile de a produce efecte psihoactive.

76. Astfel, art. 16 alin. (1) raportat la art. 2 lit. b) din Legea nr. 194/2011 menționează expres, printre operațiunile care constituie element material al infracțiunii, manipularea, distribuirea și vânzarea unor astfel de produse. Dispozițiile indicate nu prevăd explicit deținerea în vederea comercializării a substanțelor susceptibile de a produce efecte psihoactive, însă, prin Decizia nr. 10 din 12 septembrie 2018, Înalta Curte a statuat, cu caracter obligatoriu, că pentru a constitui modalități alternative ale elementului material operațiunile vizate de actul normativ trebuie să fie subsumate scopului producerii, circulației sau interpușii în circulație a unor astfel de substanțe.

77. Or, deținerea în vederea comercializării este în mod cert subsumată unui astfel de scop, respectiv circulației sau interpușii în circulație a unor astfel de substanțe, constituind element material al infracțiunii prevăzute de art. 16 alin. (1) din Legea nr. 194/2011.

78. Începând cu 7 aprilie 2023, ca urmare a includerii substanței 1-(3-clorofenil)-2-(metilamino) propan-1-onă (3-CMC) în categoria drogurilor de mare risc, aceleași acțiuni au fost reglementate ca variante alternative ale elementului material al infracțiunii de trafic de droguri de mare risc prevăzute de art. 2 alin. (2) din Legea nr. 143/2000. Potrivit acestui text de lege, vânzarea, distribuirea, deținerea ori alte operațiuni privind circulația drogurilor de mare risc, efectuate cu nerespectarea regimului juridic stabilit pentru substanțele stupefiante și psihotrope, adică fără drept, constituie variantă agravată a traficului de droguri și se pedepsește cu închisoarea de la 5 la 15 ani și interzicerea unor drepturi.

79. Analiza comparativă a dispozițiilor cuprinse în cele două acte normative relevă că obiectul juridic al infracțiunilor prevăzute de art. 16 alin. (1) din Legea nr. 194/2011 și art. 2 alin. (2) din Legea nr. 143/2000 este comun și constă în relațiile sociale privind protejarea sănătății populației împotriva efectelor negative pe care anumite substanțe le au asupra sănătății și vieții.

80. În consecință, săvârșirea sub imperiul celor două legi a acțiunilor reprezentând verbum regens încalcă aceeași valoare socială a cărei ocrotire s-a urmărit de către legiuitor.

81. Recalificarea substanței care constituie obiect material al faptei, printr-o modificare legislativă intervenită pe parcursul săvârșirii faptei și mai înainte de încetarea activității infracționale, nu este de natură să afecteze unitatea legală de infracțiune rezultată din săvârșirea de către aceeași persoană, la diferite intervale de timp, în același mod (prin manipulare, distribuire, respectiv deținere în vederea comercializării, fără drept), a unor operațiuni care au vizat aceeași substanță și s-au îndreptat împotriva aceleiași valori sociale, reflectând, ca urmare a modului concret de săvârșire, o rezoluție infracțională unică.

82. În realitate, voința legiuitorului a fost aceea de a înăspri regimul sancționator pentru faptele având ca obiect substanța menționată, iar modalitatea aleasă a fost reîncadrarea sa într-o faptă mult mai gravă, prevăzută de art. 2 alin. (2) din Legea nr. 143/2000. Practic, este vorba de apariția unei norme noi care disciplinează aceeași materie ca și vechea normă, nefiind vorba despre o abrogare a dispoziției anterioare.

83. Astfel, exercitându-și competența exclusivă în reglementarea măsurilor ce țin de politica penală a statului de prevenire și combatere a traficului și consumului ilicit de droguri, care poate avea priorități diferite în timp, determinate de frecvența, gravitatea și urmările nerespectării regimului acestor substanțe, legiuitorul român a inclus substanța 3-CMC în categoria drogurilor de mare risc, urmărind astfel să sancționeze mai sever faptele comise în legătură cu aceasta, dat fiind pericolul major pe care îl prezintă pentru sănătatea și viața persoanelor.

84. Or, fiind în prezența unei infracțiuni continuate, care a început să fie săvârșită sub imperiul Legii nr. 194/2011 și s-a epuizat (la data săvârșirii ultimei acțiuni) sub incidența Legii nr. 143/2000, în acord cu doctrina și practica judiciară, legea penală aplicabilă este cea în vigoare la momentul epuizării, expresie a unității ilicitului penal.

85. Întrucât unele dintre acțiuni, săvârșite până la momentul intrării în vigoare a Legii nr. 77/2023, îmbracă forma de bază a infracțiunii, iar cele comise sub imperiul Legii nr. 143/2000 reprezintă o variantă agravată, întreaga infracțiune continuată va fi considerată calificată, încadrarea juridică făcându-se, așadar, prin raportare la forma agravată a traficului de droguri de mare risc prevăzută de art. 2 alin. (2) din Legea nr. 143/2000 cu aplicarea art. 35 alin. (1) din Codul penal.

86. De asemenea, întrucât manipularea, distribuirea, respectiv deținerea în vederea comercializării a substanței 3-CMC nu mai constituie în prezent element material al infracțiunii prevăzute de art. 16 alin. (1) din Legea nr. 194/2011, ci al art. 2 alin. (2) din Legea nr. 143/2000, o încadrare juridică pe legea veche ar putea fi reținută doar în cazul în care s-ar aplica principiul legii penale mai favorabile, prevăzut de art. 5 din Codul penal, în situația teoretică în care toate actele materiale ale inculpaților ar fi fost săvârșite sub imperiul vechii reglementări, situație care nu se regăsește în prezenta cauză.

87. În atari condiții, una dintre variantele de încadrare juridică propuse de instanța de sesizare, aceea a concursului între infracțiunea de efectuare de operațiuni, fără autorizație prealabilă, cu substanțe susceptibile de a avea efecte psihoactive, prevăzută de art. 16 alin. (1) din Legea nr. 194/2011, și cea de trafic de droguri de mare risc prevăzută de art. 2 alin. (2) din Legea nr. 143/2000, nu poate fi primită, întrucât se încalcă principiul legii penale mai favorabile, iar o modificare legislativă nu poate afecta unitatea infracțională a activităților inculpaților.

XI. Dispoziții legale incidente

– Legea nr. 194/2011 privind combaterea operațiunilor cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, altele decât cele prevăzute de acte normative în vigoare (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 796 din 10 noiembrie 2011, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 140 din 26 februarie 2014, cu modificările și completările ulterioare)

Art. 1. – Prezenta lege stabilește cadrul legal aplicabil preparatelor, substanțelor, plantelor, ciupercilor sau combinațiilor acestora, denumite în continuare produse, susceptibile să aibă efecte psihoactive, asemănătoare celor determinate de substanțele sau preparatele stupefiante ori psihotrope, plantele sau substanțele aflate sub control național, altele decât cele care au regimul juridic stabilit prin acte normative în vigoare, și instituie măsuri de prevenire, control și combatere a consumului în vederea protejării sănătății populației de acțiunile negative ale acestora.

Art. 2. – În înțelesul prezentei legi, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:

a) substitut – orice substanță sau asociere de substanțe de origine naturală ori sintetică, în orice stare fizică, sau orice produs, plantă, ciupercă ori părți ale acestora al căror regim juridic nu este reglementat prin alte dispoziții legale, care are capacitatea de a produce efecte psihoactive și care, indiferent de conținut, denumire, mod de administrare, de prezentare sau de publicitate este ori poate fi folosit în locul unei substanțe sau preparat stupefiant ori cu efecte psihotrope sau în locul unei plante ori substanțe aflate sub control național sau pentru aceleași scopuri;

b) operator – persoana fizică sau juridică care, coordonând direct ori prin interpuși, efectuează sau intenționează să efectueze operațiuni de fabricare, producere, tratare, sinteză, extracții, condiționare, distribuire, punere în vânzare, plasare pe piață, livrare, procurare, ambalare, transport, stocare – depozitare, manipulare sau orice altă activitate legală de import, export ori intermediere de produse, denumite în continuare operațiuni cu produse;

(...)

e) efecte psihoactive – unul dintre următoarele efecte pe care le poate avea un produs, atunci când este consumat de către o persoană: stimularea sau inhibarea sistemului nervos central al persoanei, având ca rezultat modificări ale funcțiilor și proceselor psihice și ale comportamentului ori crearea unei stări de dependență, fizică sau psihică;

(...)

g) regim juridic al produsului – ansamblul reglementărilor având ca obiect cel puțin una dintre operațiunile prevăzute la lit. b);

h) autorizație – act tehnico-administrativ emis de Autoritatea Națională Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor, denumită în continuare A.N.S.V.S.A., care atestă că produsul nu este substitut în sensul prezentei legi, în urma efectuării unor analize și evaluări de către laboratoarele specializate în acest sens, după caz.

Art. 3. – (1) Operațiunile cu produse care sunt susceptibile de a avea efecte psihoactive se supun autorizării în condițiile stabilite de prezenta lege. (...)

Art. 4. – Orice operator ce desfășoară sau intenționează să desfășoare operațiuni cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive prin consum, chiar dacă scopul pentru care a fost produs nu este consumul, altele decât cele care au regimul juridic stabilit prin acte normative în vigoare, are obligația de a solicita A.N.S.V.S.A. o autorizație, astfel cum este definită la art. 2 lit. h).

Art. 16. – (1) Fapta persoanei care, fără a deține autorizație eliberată în condițiile prezentei legi, efectuează, fără drept, operațiuni cu produse știind că acestea sunt susceptibile de a avea efecte psihoactive constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi, dacă fapta nu constituie o infracțiune mai gravă. (...)

– Legea nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 362 din 3 august 2000, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 163 din 6 martie 2014, cu modificările și completările ulterioare – forma în vigoare la data de 7 aprilie 2023)

Art. 1. – În prezenta lege termenii și expresiile de mai jos au următorul înțeles:

a) substanțe aflate sub control național – drogurile, precursorii înscrși în tabelele-anexă nr. I-IV, care fac parte integrantă din prezenta lege; tabelele pot fi modificate prin înscrierea unei noi plante sau substanțe, prin radierea unei plante sau substanțe ori prin transferarea acestora dintr-un tabel în altul, la un interval de maximum 6 luni de la înaintarea propunerii de modificare de către ministrul sănătății sau ministrul afacerilor interne; ministrul înaintează propunerea de modificare a tabelelor de îndată ce primește comunicarea organismelor internaționale abilitate, respectiv de îndată ce primește documentațiile tehnice emise de organele competente în materie pe care se fundamentează măsura;

b) droguri – plantele și substanțele stupefiante ori psihotrope sau amestecurile care conțin asemenea plante și substanțe, înscrise în tabelele nr. I-III;

c) droguri de mare risc – drogurile înscrise în tabelele nr. I și II;

d) droguri de risc – drogurile înscrise în tabelul nr. III; (...)

e) precursori – substanțele utilizate frecvent în fabricarea drogurilor, înscrise în tabelul nr. IV; (...)

Art. 2. – (1) Cultivarea, producerea, fabricarea, experimentarea, extragerea, prepararea, transformarea, oferirea, punerea în vânzare, vânzarea, distribuirea, livrarea cu orice titlu, trimiterea, transportul, procurarea, cumpărarea, deținerea ori alte operațiuni privind circulația drogurilor de risc, fără drept, se pedepsesc cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea unor drepturi.

(2) Dacă faptele prevăzute la alin. (1) au ca obiect droguri de mare risc, pedeapsa este închisoarea de la 5 la 15 ani și interzicerea unor drepturi.

– Legea nr. 77/2023 pentru completarea tabelelor-anexă nr. I și II la Legea nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 281 din 4 aprilie 2023)

Articol unic. – Tabelele-anexă nr. I și II la Legea nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 163 din 6 martie 2014, cu modificările și completările ulterioare, se completează după cum urmează:

1. În tabelul nr. I, după substanța „N, N-dietil-2-[[4-(1-metiletox) fenil]metil]-5-nitro-1H-benzimidazol-1-etanamină isotonitazen)” se introduc următoarele substanțe:

” 2-(metilamino)-1- (3-metilfenil) propan-1-onă (3-MMC)

1-(3-clorofenil)-2- (metilamino) propan-1-onă (3-CMC)

1-(1,3-Benzodioxol-5-y1)-2-(ethylamino)butan-1-one (Eutylone).”

Codul penal

Art. 35. – (1) Infracțiunea este continuată când o persoană săvârșește la diferite intervale de timp, dar în realizarea aceleiași rezoluții, acțiuni sau inacțiuni care prezintă, fiecare în parte, conținutul aceleiași infracțiuni.

(...)

Art. 38. – (1) Există concurs real de infracțiuni când două sau mai multe infracțiuni au fost săvârșite de aceeași persoană, prin acțiuni sau inacțiuni distincte, înainte de a fi condamnată definitiv pentru vreuna din ele. Există concurs real de infracțiuni și atunci când una dintre infracțiuni a fost comisă pentru săvârșirea sau ascunderea altei infracțiuni. (...)

XII. Opinia judecătorului-raportor

88. Opinia exprimată de judecătorul-raportor a fost în sensul admiterii sesizării formulate de Curtea de Apel Cluj – Secția penală și de minori, urmând a se stabili că atunci când o persoană comite la diferite intervale de timp, în baza unei rezoluții infracționale unice, acțiuni care corespund, în concret, atât elementului material al infracțiunii prevăzute de art. 16 alin. (1) din Legea nr. 194/2011, cât și elementului material al infracțiunii prevăzute de art. 2 din Legea nr. 143/2000 și care au ca obiect același tip de substanță interzisă aflată, anterior intrării în vigoare a Legii nr. 77/2023, sub incidența Legii nr. 194/2011, iar ulterior intrării în vigoare a actului normativ menționat, sub incidența Legii nr. 143/2000, activitatea sa constituie o unitate legală sub forma infracțiunii continuate, căreia i se aplică legea penală în vigoare la momentul comiterii ultimei acțiuni.

XIII. Înalta Curte de Casație și Justiție

A. Cu privire la admisibilitatea sesizării

89. Examinând sesizarea formulată de Curtea de Apel Cluj – Secția penală și de minori, raportul întocmit de judecătorul-raportor și chestiunile de drept ce se solicită a fi dezlegate, reține următoarele:

90. În conformitate cu dispozițiile art. 475 din Codul de procedură penală, „Dacă, în cursul judecării, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că există o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective și asupra căreia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată”.

91. Ca urmare, admisibilitatea sesizării formulate în procedura pronunțării unei hotărâri prealabile este condiționată de îndeplinirea cumulativă a următoarelor cerințe:

- instanța care a formulat întrebarea, din categoria instanțelor anterior enumerate, să fie investită cu soluționarea cauzei în ultimul grad de jurisdicție;
- soluționarea pe fond a cauzei să depindă de lămurirea chestiunii de drept ce face obiectul sesizării;
- problema de drept supusă analizei să nu fi primit o rezolvare anterioară printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și să nu facă obiectul unui asemenea recurs în curs de soluționare.

92. În speță, sunt îndeplinite toate cerințele cumulative anterior enunțate.

93. Curtea de Apel Cluj – Secția penală și de minori este investită, în ultimul grad de jurisdicție, cu soluționarea apelurilor declarate de inculpații M.M., M.D.I., O.G., O.L. (zis P.) și O.L. (zis Ș.) împotriva Sentinței penale nr. 310 din data de 11 decembrie 2023, pronunțată de Tribunalul Cluj, în Dosarul nr. 2.902/117/2023.

94. Rezolvarea dată chestiunii de drept expuse în încheierea de sesizare este susceptibilă a avea consecințe juridice directe asupra modului de soluționare a fondului cauzei, având în vedere natura și particularitățile infracțiunilor reținute în sarcina a doi dintre apelanții inculpați, modificările legislative intervenite în această privință și criticile formulate sub aspectul încadrării juridice.

95. În fine, din verificările efectuate a rezultat că problema de drept ce face obiectul sesizării nu a primit o rezolvare anterioară printr-o hotărâre prealabilă sau printr-o decizie de recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui asemenea recurs, aflat în curs de soluționare.

B. Cu privire la fondul chestiunii de drept

96. Problema de drept ce face obiectul prezentei sesizări se referă la măsura în care, în contextul intrării în vigoare a Legii nr. 77/2023, o activitate infracțională concretizată în acte repetate de aceeași natură și având ca obiect aceeași substanță interzisă, săvârșite, în parte, anterior și, în parte, ulterior acestor modificări legislative, poate fi caracterizată ca o pluralitate de infracțiuni sub forma concursului sau doar o unitate legală sub forma infracțiunii continuate, pedepsibilă în conformitate cu legea în vigoare în momentul epuizării sale.

97. Nelămurirea instanței de trimitere vizează, așadar, în esență, efectele pe care, în principiu, o succesiune de legi în timp le produce asupra omogenității juridice a unei pluralități de acte de executare, atunci când respectivele acte au fost săvârșite la diferite intervale de timp, sub imperiul unor legi penale consecutive. Clarificarea acestei chestiuni de drept deschide o dublă perspectivă de analiză: una generală, referitoare la înțelesul și particularitățile noțiunii de unitate de conținut constitutiv – condiție de existență a infracțiunii continuate – și una specifică, subsumată măsurii în care se poate reține o astfel de omogenitate în cazul particular al infracțiunilor prevăzute de Legea nr. 194/2011 și Legea nr. 143/2000.

98. Reglementată în cuprinsul art. 35 alin. (1) din Codul penal, infracțiunea continuată reprezintă o formă a unității legale de infracțiune caracterizată prin existența unei pluralități de acte de executare unite sub aspectul subiectului activ, al rezoluției infracționale a acestuia și al caracterizării lor juridice.

99. Primele două elemente specifice, respectiv unitatea de subiect activ și unitatea de rezoluție infracțională, nu comportă discuții, problema de drept ridicată în încheierea de sesizare limitându-se la analiza cerinței omogenității juridice ce trebuie să caracterizeze acțiunile sau inacțiunile aflate în componența infracțiunii continuate. Această ultimă cerință presupune, astfel cum

rezultă din însăși definiția legală a infracțiunii continuate, ca fiecare dintre acțiunile sau inacțiunile componente să realizeze conținutul constitutiv al aceleiași infracțiuni.

100. Pentru a se considera că actele de executare repetate sunt omogene juridic, nu este necesar ca ele să fie identice sub aspect material, ci doar să se subsumeze conținutului legal al aceleiași infracțiuni, deoarece unitatea juridică nu echivalează cu omogenitatea faptică. Această distincție necesară reflectă o primă particularitate a omogenității juridice, ca element structural al unității infracțiunii continuate.

101. În acest sens, luând în considerare înțelesul atribuit, în legislația penală, expresiei „Săvârșirea unei infracțiuni”, astfel cum rezultă din prevederile art. 174 din Codul penal, condiția omogenității juridice este îndeplinită, în primul rând, indiferent dacă actele de executare îmbracă unele forma consumată, iar altele forma tentată, dar pedepsibilă. În același context, există unitate juridică între actele de executare repetate și atunci când activitatea făptuitorului se concretizează în forme diferite de participare penală, fie principale (autorat sau coautorat), fie secundare (instigare sau complicitate), regula fiind aceea că formele principale de participare absorb variantele secundare.

102. În al doilea rând, omogenitatea juridică a unor acte plurale există și în ipoteza în care, sub aspect factual, ele sunt de același fel, iar nu neapărat similare. Condiția analizată este îndeplinită atunci când acțiunile sau inacțiunile ce intră în alcătuirea infracțiunii continuate obiectivează una sau, după caz, mai multe variante alternative ale elementului material ale aceleiași infracțiuni, precum și în ipoteza în care unele dintre aceste acte de executare îmbracă forma tip, iar altele formele agravate ale aceleiași infracțiuni.

103. Reglementarea unor variante agravate ale unei infracțiuni nu imprimă formelor corespondente caracter de sine stătător, chiar și în situația în care astfel de variante sunt prevăzute în dispoziții legale distincte de cele care definesc forma de bază a aceleiași infracțiuni (exemplul relevant fiind cel al infracțiunilor de furt și furt calificat, prevăzute de art. 228 și 229 din Codul penal). Omogenitatea juridică, trăsătură a infracțiunii continuate, presupune ca fiecare act de executare să corespundă aceleiași infracțiuni, iar nu să fie incriminat de aceeași normă legală.

104. Unicitatea infracțiunilor care cunosc, pe lângă varianta de bază, și forme agravate a fost consacrată, de altfel, în mod constant în jurisprudența instanței supreme, începând cu Decizia de îndrumare nr. 10/1963 a fostului Tribunal Suprem (prin care s-a statuat asupra unicității infracțiunilor pentru care legea penală prevede anumite trăsături agravate) și terminând, mutatis mutandis, cu Decizia nr. 3 din 28 februarie 2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, prin care s-a statuat asupra unității infracțiunii având ca obiect droguri de risc și de mare risc, atunci când acțiunea specifică elementului material se realizează, singură, în aceeași împrejurare.

105. Din cele ce precedă se desprinde concluzia necesară că omogenitatea juridică – element inclus normativ în structura infracțiunii continuate – nu se confundă nici cu identitatea normelor de incriminare, în sensul că pentru a fi îndeplinită cerința unității de conținut constitutiv nu este absolut necesar ca fiecare act de executare ce intră în alcătuirea infracțiunii continuate să fie incriminat de aceeași (unică) dispoziție legală. Această distincție reflectă cea de-a doua particularitate a infracțiunii continuate, evidențiată nu doar de exemplul infracțiunii de furt menționat anterior, ci inclusiv de ipoteza intervenirii unei succesiuni de legi în timp care incriminează același tip de conduită, cum este și cazul particular avut în vedere de instanța de sesizare.

106. Este neîndoielnic că, pe durata de activitate a unei legi penale, pot interveni diverse evenimente legislative, cum ar fi, printre altele, modificarea, completarea sau republicarea actului normativ, evenimente susceptibile a produce consecințe juridice asupra unității legale de infracțiune continuată. Pentru clarificarea chestiunii de drept ce face obiectul sesizării este necesară o diferențiere analitică a acestor evenimente, prin raportare, mai întâi, la momentul de timp în care ele intervin și, mai apoi, la consecințele pe care le produc.

107. Astfel, în raport cu factorul timp, se constată că evenimentele legislative de tipul celor sus-menționate pot interveni pe durata executării actelor ce compun infracțiunea continuată (una sau mai multe acțiuni sau inacțiuni fiind realizate sub imperiul unei legi diferite de cea în vigoare la momentul comiterii restului actelor materiale ce compun unitatea legală) sau după săvârșirea infracțiunii care, în cazul analizat, corespunde momentului ultimului act de executare.

108. Pentru dezlegarea problemei de drept ce face obiectul sesizării prezintă relevanță numai cea dintâi ipoteză menționată, referitoare la subzistența unității juridice a unei pluralități de acte de executare atunci când ele au fost săvârșite într-un interval de timp în care s-au succedat cel puțin două acte normative cu relevanță incriminatorie. În acest caz nu se pune însă, în mod

efectiv, problema alegerii uneia dintre legile succesive, deoarece, în conformitate cu prevederile art. 3 din Codul penal, legea aplicabilă este una singură, și anume cea de la data săvârșirii infracțiunii, corespunzătoare datei realizării ultimei acțiuni sau inacțiuni ce intră în alcătuirea infracțiunii continuate.

109. Deși legiuitorul român a optat pentru a nu preciza explicit, în chiar cuprinsul definiției regăsite în articolul 35 alin. (1) din Codul penal, care este data când infracțiunea continuată se consideră săvârșită, o atare abordare normativă nu ridică probleme de interpretare, deoarece ea este similară celei reliefate de vechea legislație penală substanțială în cuprinsul art. 41 alin. 2 din Codul penal din 1968, ce a făcut obiectul unei interpretări judiciare unitare și consistente.

110. Dispozițiile art. 154 alin. (2) din Codul penal prevăd expres că termenul de prescripție a răspunderii penale curge de la data săvârșirii infracțiunii, stabilind, totodată, că, în cazul infracțiunii continuate, această dată este cea a săvârșirii ultimei acțiuni sau inacțiuni. Viziunea legislativă actuală se înscrie în contextul unui continuum normativ și jurisprudențial cu privire la data săvârșirii infracțiunilor continuate, evidențiat de soluția legislativă similară pe care o prevedea Codul penal din 1968 în cuprinsul art. 122 alin. 2, dar și de jurisprudența unitară a instanțelor judecătorești în ultimele decenii, consolidată ulterior Deciziei de îndrumare nr. 1 din 20 iunie 1987 a Plenului fostului Tribunal Suprem. Prin această decizie s-a stabilit că „data săvârșirii infracțiunii continuate este data comiterii ultimei acțiuni sau inacțiuni”, în raport cu acest moment producându-se și „consecințele juridice referitoare la aplicarea legii penale în spațiu și în timp, minoritate, prescripția răspunderii penale, amnistie și grațiere, precum și orice alte consecințe care sunt condiționate de epuizarea activității infracționale”, dezlegare care își păstrează valabilitatea și în prezent.

111. Ipoteza secundă, a intervenirii unei modificări legislative abia ulterior momentului epuizării infracțiunii continuate, nu se circumscrie problemei de drept ce face obiectul sesizării, deoarece, fiind vorba de intervenirea unei legi noi abia ulterior săvârșirii infracțiunii, aplicarea legii penale în timp se realizează, în acest caz, în conformitate cu regulile specifice ce decurg din principiile consacrate de art. 4 și, după caz, de art. 5 din Codul penal.

112. Criteriul consecințelor produse permite, la rândul său, o distincție între evenimentele legislative de ordin formal (ale căror urmări se limitează la aspecte de formă ale normei de incriminare, cum ar fi redenumirea unei infracțiuni sau renumerotarea textelor de lege care o prevăd) și evenimentele legislative de ordin substanțial, adică acelea care afectează însăși existența ori conținutul normei de incriminare. Pentru clarificarea chestiunii de drept ce face obiectul sesizării prezintă relevanță numai ipoteza în care astfel de evenimente legislative intervin pe durata săvârșirii infracțiunii continuate, nu și ulterior momentului ultimei acțiuni sau inacțiuni, în acest ultim caz devenind incidente, așa cum s-a argumentat în precedent, regulile de aplicare a legii penale în timp.

113. În coordonatele de analiză astfel stabilite se constată că evenimentele legislative de ordin exclusiv formal nu afectează conținutul constitutiv al infracțiunii, actele de executare plasate în timp atât anterior, cât și ulterior intervenirii respectivei modificări normative păstrându-și caracteristica de a fi omogene juridic. Aceste acte de executare vor alcătui o infracțiune continuată chiar dacă infracțiunea în al cărei conținut constitutiv se încadrează este redenumită sau articolul de lege care o prevede este renumerotat.

114. În schimb, cea de-a doua categorie de evenimente legislative poate avea o serie de efecte particulare asupra unității juridice a actelor de executare succesive comise anterior intrării în vigoare a unei noi legi.

115. Astfel, abrogarea unei norme de incriminare sub imperiul căreia s-a realizat o parte a unității legale de infracțiune poate conduce, în situații ce trebuie examinate de fiecare dată în concret, la dezincriminarea acțiunilor sau inacțiunilor realizate anterior abrogării textului de lege, dacă ele nu continuă a se circumscrie conținutului legal al altei infracțiuni prevăzute fie de legea nouă modificatoare, fie de o altă lege penală, încă în vigoare, cu efectul înlăturării, din componența infracțiunii continuate, a acelor acte materiale care nu mai sunt prevăzute de legea penală aplicabilă la data epuizării infracțiunii.

116. În mod asemănător, modificările legislative intervenite sub aspectul conținutului constitutiv al unei infracțiuni pot avea drept consecință fie lipsa de tipicitate a actelor de executare comise sub imperiul legii vechi (atunci când legea nouă introduce un element constitutiv nou, de natură a restrânge sfera de aplicare a normei penale), fie realizarea în continuare a conținutului constitutiv al infracțiunii (atunci când legea nouă înlătură/reformulează un element de conținut, cu efectul extinderii sau menținerii, după caz, a sferei sale de aplicare și la alte fapte). Prima ipoteză corespunde exemplificativ modificărilor aduse infracțiunii de trafic de influență prin Legea nr. 286/2009 privind Codul penal (sub aspectul introducerii cerinței suplimentare a

existenței unei promisiuni a făptuitorului că îl va determina pe funcționarul public la o anumită conduită), iar cea de-a doua, modificărilor aduse prin aceeași lege infracțiunii de luare de mită (prin introducerea cerinței ca fapta funcționarului public să fie săvârșită în legătură cu îndeplinirea sau neîndeplinirea unui anumit act, iar nu doar în acest scop).

117. În fine, modificările legislative incidente exclusiv asupra pedepsei aplicabile nu afectează omogenitatea juridică a pluralității de acte ce intră în conținutul infracțiunii continuate, deoarece efectele lor juridice, limitate la componenta sancționatoare a normei penale, nu influențează însuși conținutul constitutiv al infracțiunii.

118. Din cele ce precedă se desprinde concluzia că, pentru a fi îndeplinită cerința omogenității juridice a actelor de executare comise într-un interval de timp în care s-au succedat două sau mai multe legi penale, trebuie să se constate, în cazul fiecăruia dintre aceste acte, existența unei continuități a incriminării, cel puțin sub aspectul trăsăturilor proprii variantei de bază a infracțiunii, fiind irelevante, în schimb, modificările aduse denumirii acestora sau sancțiunii pe care o prevede.

119. Actele de executare comise sub imperiul legii vechi vor corespunde conținutului constitutiv al infracțiunii continuate, astfel cum este prevăzut de legea în vigoare la data epuizării sale, dacă ele sunt incriminate de această din urmă lege, chiar și sub o altă denumire. Constatarea existenței unei continuități a incriminării este însă condiționată de examinarea particularităților factuale specifice fiecărui act component prin raportare la cerințele de conținut constitutiv al infracțiunii, astfel cum se regăsesc în legile succesive, examinare ce trebuie efectuată, în concret, de instanțele judecătorești investite cu judecarea fondului cauzelor.

120. În măsura în care aceste instanțe ar constata că există o astfel de continuitate, însă dispozițiile relevante sunt cuprinse în legi succesive distincte, o atare constatare nu este de natură a înlătura, eo ipso, omogenitatea juridică a acțiunilor sau inacțiunilor comise în baza aceleiași rezoluții infracționale și, implicit, nici condiția echivalentă de existență a infracțiunii continuate.

121. Omogenitatea juridică presupune, prin ipoteză, o unitate a obiectului juridic, în sensul că toate acțiunile sau inacțiunile săvârșite pe o durată de timp, în circumstanțe factuale substanțial asemănătoare, trebuie să se îndrepte împotriva aceleiași valori sociale ocrotite de legea penală. Unitatea de conținut constitutiv se referă, așadar, la aspectul substanțial, de fond, al conținutului reglementării, iar nu la aspectul său formal; există omogenitate juridică atunci când, prin legi penale succesive, sunt incriminate fapte îndreptate împotriva aceleiași valori sociale și cu aceleași trăsături constitutive esențiale, chiar dacă sub denumiri diferite.

122. Unitatea juridică nu se confundă, așadar, cu singularitatea actului normativ care incriminează, ci, dimpotrivă, este compatibilă cu o succesiune în timp de astfel de acte normative, atunci când fiecare dintre ele stabilesc caracterul infracțional al faptelor deduse judecății, în conținutul lor concret. Ceea ce contează, prin urmare, este ca legiuitorul să aprecieze că o anumită conduită, repetată în timp, trebuie sancționată penal, chiar dacă, în dinamica nevoilor de apărare socială, el modifică răspunsul represiv fie în sensul agravării (prin considerarea ca fiind mai grave a anumitor categorii de infracțiuni și majorarea limitelor de pedeapsă), fie în sensul atenuării sale.

123. Faptul că, în adaptarea politicii sale penale la realitățile sociale, legiuitorul optează pentru o agravare a răspunderii penale în cazul comiterii unor acțiuni sau inacțiuni săvârșite, în parte, și anterior intrării în vigoare a legii mai severe, iar această ultimă lege se aplică atât actelor de executare săvârșite sub imperiul său, cât și celor comise anterior, în măsura în care toate alcătuiesc o unitate legală de infracțiune continuată, nu contravine principiului general al legalității infracțiunilor și pedepselor, astfel cum este consacrat în dreptul național la art. 1 și 2 din Codul penal.

124. Opțiunea făptuitorului de a comite noi acte de executare ulterior intrării în vigoare a unei legi care incriminează, în mod accesibil și previzibil, același tip de conduită, reflectă atât nesocotirea acestei din urmă legi, cât și acceptarea posibilității ca ea să se aplice inclusiv actelor de executare comise anterior, dar aflate într-o legătură specifică infracțiunii continuate cu cele săvârșite în timp ulterior.

125. O atare interpretare de principiu a dreptului nu contravine nici garanțiilor ce decurg din art. 7 din Convenția europeană a drepturilor omului, astfel cum au fost dezvoltate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

126. În cauzele Veeber împotriva Estoniei, Hotărârea din 21 ianuarie 2003, 45.771/99 (pct. 34-36), și, ulterior, Puhk împotriva Estoniei, Hotărârea din 10 februarie 2004, 55.103/00 (pct. 29-32), Curtea de la Strasbourg a examinat dacă, în ipoteza infracțiunii continuate, aplicarea legii noi faptelor comise anterior intrării sale în vigoare încalcă art. 7 din Convenție. Răspunsul afirmativ al

Curții a fost doar rezultatul examinării în concret a conținutului constitutiv al infracțiunilor prevăzute în legile penale succesive și a constatării determinante că varianta normativă inițială, sub imperiul căreia fuseseră săvârșite majoritatea actelor ce alcătuiau infracțiunea continuată, nu prevedea ca element constitutiv o condiție impusă ulterior prin legea nouă, incidentă la momentul epuizării infracțiunii, și care a fost aplicată retroactiv întregii unități infracționale.

127. Pentru problema de drept ridicată în cauză prezintă o relevanță particulară Cauza Rohlena împotriva Republicii Cehe, Marea Cameră, Hotărârea din 27 ianuarie 2015, 59.552/08, în care Curtea Europeană a supus situația infracțiunii continuate unei noi examinări din perspectiva art. 7 din Convenție, verificând dacă actele materiale comise anterior unei modificări legislative constituiau infracțiuni prevăzute de o legislație previzibilă și dacă aplicarea legii noi, ulterioare, și actelor săvârșite înainte de intrarea sa în vigoare a presupus posibilitatea reală ca reclamantului să îi fie aplicată o pedeapsă mai grea, contrar art. 7.

128. Luând în considerare particularitățile legislative și similitudinea reglementării, Curtea Europeană a reținut că aplicarea legii în vigoare la data epuizării infracțiunii nu constituie o aplicare retroactivă în detrimentul acuzatului. De vreme ce reclamantul și-a continuat activitatea ilicită ulterior intrării în vigoare a noii legislații penale, el putea și trebuia, la nevoie beneficiind de consiliere juridică adecvată, să prevadă că pentru infracțiunea continuată comisă îi va fi aplicată legea în vigoare la data săvârșirii ultimei acțiuni (pct. 63-64). Curtea a examinat, de asemenea, și aspectul aplicării unei pedepse mai aspre, concluzionând, în urma analizei particularităților cauzei, că o atare aplicare nu încalcă garanțiile consacrate la art. 7, de vreme ce, în măsura în care nu s-ar fi aplicat o pedeapsă pentru infracțiunea continuată, actele componente ar fi fost sancționate asemănător sau chiar mai sever (pct. 67-69).

129. Transpunând aceste considerații de principiu în situația particulară a incriminării regăsite, pe de o parte, în cuprinsul art. 16 din Legea nr. 194/2011 și, pe de altă parte, în cuprinsul art. 2 din Legea nr. 143/2000, se constată că cele două infracțiuni ocrotesc aceeași valoare socială și au, în principiu, un conținut legal substanțial asemănător, chiar dacă nu identic.

130. În privința obiectului juridic al infracțiunii prevăzute de art. 16 din Legea nr. 194/2011, prin Decizia nr. 10 din 12 septembrie 2018, Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a reținut că acesta este reprezentat de relațiile sociale care se nasc și se desfășoară în legătură cu protejarea sănătății populației, prin combaterea efectelor negative pe care le are consumul de substanțe susceptibile de a avea efecte psihoactive. Este vorba, așa cum rezultă inclusiv din art. 1 din Legea nr. 194/2011, de substanțe ale căror efecte sunt asemănătoare celor determinate de substanțele sau preparatele stupefiante ori psihotrope, al căror regim juridic este stabilit prin Legea nr. 143/2000.

131. Din examinarea prevederilor art. 2 din Legea nr. 143/2000 rezultă că obiectul juridic al infracțiunii de trafic de droguri îl constituie relațiile sociale care se nasc și se desfășoară în legătură cu protejarea sănătății populației, prin combaterea efectelor negative pe care îl are consumul de droguri de risc sau de mare risc. Legislația în materia combaterii traficului de droguri normează, așadar, într-un domeniu asemănător celui reglementat și de Legea nr. 194/2011, și anume prevenirea și combaterea consumului unor substanțe interzise, în vederea protejării sănătății populației de acțiunile negative ale acestora.

132. În ceea ce privește cerințele de conținut constitutiv, prevederile art. 16 alin. (1) din Legea nr. 194/2011 incriminează fapta persoanei care, fără a deține autorizație eliberată în condițiile respectivei legi, efectuează fără drept operațiuni cu produse, știind că acestea sunt susceptibile de a avea efecte psihoactive, dacă fapta nu constituie o infracțiune mai gravă. Operațiunile cu produse sunt cele la care se referă în mod explicit art. 2 lit. b) din Legea nr. 194/2011, și anume operațiuni de fabricare, producere, tratare, sinteză, extracții, condiționare, distribuire, punere în vânzare, plasare pe piață, livrare, procurare, ambalare, transport, stocare, depozitare, manipulare sau orice altă activitate legală de import, export ori intermediere de produse.

133. Prin modificările succesive aduse art. 16 prin Legea nr. 45/2003 și, respectiv, prin Legea nr. 58/2024, limitele speciale ale pedepsei închisorii – situate inițial între 6 luni închisoare și 3 ani închisoare – au fost majorate până la minimul special de 2 ani și maximul special de 7 ani, iar ulterior până la minimul special de 3 ani și maximul special de 10 ani închisoare.

134. Infracțiunea prevăzută de art. 2 din Legea nr. 143/2000 constă în cultivarea, producerea, fabricarea, experimentarea, extragerea, prepararea, transformarea, oferirea, punerea în vânzare, vânzarea, distribuirea, livrarea cu orice titlu, trimiterea, transportul, procurarea, cumpărarea, deținerea sau orice alte operațiuni privind drogurile de risc și de mare risc, fără drept, astfel cum sunt enumerate în tabelele nr. I-III. Prin Legea nr. 45/2023 au fost majorate limitele speciale de pedeapsă, iar ulterior, prin Legea nr. 77/2023, în vigoare începând cu data de 7 aprilie 2023, a fost completat tabelul nr. 1 prin introducerea substanței 1-(3-clorofenil)-2-(metilamino) propan-1-onă (3-CMC).

135. În expunerea de motive la Legea nr. 77/2023 s-a arătat, printre altele, că măsura dispusă urmărește implementarea Directivei delegate (UE) 2022/1.326 a Comisiei de modificare a anexei la Decizia-cadru 2004/757/JAI a Consiliului, substanța 3-CMC fiind catinonă sintetică cu efect psihostimulant, derivat al catinonei și având o legătură strânsă cu metcatinona și mefedrona, reglementate în temeiul Convenției asupra substanțelor psihotrope din 1971.

136. Ca efect al acestei ultime modificări legislative, rezultă că substanța 3-CMC (considerată până la acea dată substanță psihoactivă supusă regimului juridic prevăzut de Legea nr. 194/2011) a fost inclusă în categoria drogurilor de mare risc, în sensul art. 1 lit. c) din Legea nr. 143/2000, astfel că efectuarea uneia dintre operațiunile incriminate la art. 2 ce au ca obiect o astfel de substanță constituie, începând cu data de 7 aprilie 2023, infracțiunea de trafic de droguri de mare risc.

137. O examinare comparativă a normelor de incriminare cuprinse în art. 16 din Legea nr. 194/2011 și, respectiv, în art. 2 din Legea nr. 143/2000 relevă, pe de o parte, că elementul material al celor două infracțiuni cunoaște unele variante alternative identice și cerințe atașate acestuia asemănătoare, cum ar fi, de exemplu producerea, distribuirea, punerea în vânzare, livrarea, procurarea, transportul substanței interzise, fără drept. Atunci când privesc substanța 3-CMC și sunt comise succesiv, astfel de operațiuni plasate, temporal, sub incidența Legii nr. 194/2011 (dacă au fost săvârșite până la data de 6 aprilie 2023) și, respectiv, sub incidența Legii nr. 143/2000 (atunci când au fost comise începând cu data de 7 aprilie 2023) corespund unei infracțiuni cu un conținut constitutiv asemănător și îndreptate împotriva aceleiași valori sociale.

138. În mod asemănător, se constată că legiuitorul a optat, în cazul infracțiunilor prevăzute de ambele legi, pentru utilizarea alternativă și a unor noțiuni generale pentru definirea elementului material, cărora li se pot subsuma, în principiu, o categorie variată de operațiuni ilicite, cum ar fi „orice altă activitate de intermediere de produse”, în cazul infracțiunii prevăzute de Legea nr. 194/2011, respectiv, „orice alte operațiuni privind drogurile de mare risc”, în cazul traficului de droguri.

139. Spre deosebire de variantele alternative comune ambelor incriminări, pentru a stabili dacă o astfel de operațiune punctuală având ca obiect substanța 3-CMC corespunde și ea conținutului constitutiv al infracțiunilor prevăzute în cele două legi succesive, este necesară o examinare în concret a particularităților sale factuale, de către instanțele învestite cu judecarea fondului cauzei. Acest demers este necesar pentru a se stabili neechivoc dacă și această categorie de acțiuni săvârșite de aceeași persoană și care nu se încadrează în variantele identice ale elementului material prevăzute de cele două legi succesive pot fi totuși circumscrise noțiunilor de „alte operațiuni de intermediere”, respectiv, de „alte operațiuni”.

140. În măsura în care instanțele de judecată constată existența unei atare corespondențe, simplul fapt al succedării în timp a legilor de incriminare nu constituie, în sine, un impediment pentru a se reține omogenitatea juridică a unei pluralități de acte comise atât anterior, cât și ulterior datei de 7 aprilie 2023 și implicit, atunci când sunt îndeplinite celelalte condiții structurale specifice infracțiunii continuate, și incidența acestei forme de unitate legală, astfel cum este prevăzută de legea în vigoare la data comiterii ultimei operațiuni.

141. Schimbarea, prin voința legiuitorului, a naturii substanței care constituie obiect material al faptei nu este susceptibilă, în sine, să înlăture unitatea legală de infracțiune, deoarece o atare modificare legislativă nu afectează conținutul constitutiv al infracțiunii căreia îi corespund acțiunile săvârșite în mod repetat, ci doar denumirea acesteia și tratamentul sancționator aplicabil.

142. Pentru considerentele expuse, Înalta Curte de Casație și Justiție va admite sesizarea formulată de Curtea de Apel Cluj – Secția penală și de minori prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept: „Atunci când o persoană comite la diferite intervale de timp, în baza aceleiași rezoluții infracționale, acțiuni care pot constitui elementul material atât al infracțiunii prevăzute de art. 16 alin. (1) din Legea nr. 194/2011, cât și al infracțiunii prevăzute de art. 2 din Legea nr. 143/2000, acțiuni având ca obiect același tip de substanță interzisă (aceeași substanță), aflată, anterior intrării în vigoare a Legii nr. 77/2023, sub incidența Legii nr. 194/2011, iar ulterior intrării în vigoare a actului normativ menționat, sub incidența Legii nr. 143/2000 (introdusă astfel în tabelul-anexă la Legea nr. 143/2000 ca drog de mare risc), ne aflăm în prezența unui concurs de infracțiuni între faptele comise anterior intrării în vigoare a Legii nr. 77/2023 și cele comise ulterior acestui moment sau a unei infracțiuni continuate a cărei încadrare se raportează la momentul epuizării activității presupus infracționale?” și va stabili că atunci când o persoană comite la diferite intervale de timp, în baza unei rezoluții infracționale unice, acțiuni care corespund, în concret, atât elementului material al infracțiunii prevăzute de art. 16 alin. (1) din Legea nr. 194/2011, cât și elementului material al infracțiunii prevăzute de art. 2 din Legea nr. 143/2000 și care au ca obiect același tip de substanță

interzisă aflată, anterior intrării în vigoare a Legii nr. 77/2023, sub incidența Legii nr. 194/2011, iar ulterior intrării în vigoare a actului normativ menționat, sub incidența Legii nr. 143/2000, activitatea sa constituie o unitate legală sub forma infracțiunii continuate, căreia i se aplică legea penală în vigoare la momentul comiterii ultimei acțiuni.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite sesizarea formulată de Curtea de Apel Cluj – Secția penală și de minori prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept: „Atunci când o persoană comite la diferite intervale de timp, în baza aceleiași rezoluții infracționale, acțiuni care pot constitui elementul material atât al infracțiunii prevăzute de art. 16 alin. (1) din Legea nr. 194/2011, cât și al infracțiunii prevăzute de art. 2 din Legea nr. 143/2000, acțiuni având ca obiect același tip de substanță interzisă (aceeași substanță), aflată, anterior intrării în vigoare a Legii nr. 77/2023, sub incidența Legii nr. 194/2011, iar ulterior intrării în vigoare a actului normativ menționat, sub incidența Legii nr. 143/2000 (introdusă astfel în tabelul-anexă la Legea nr. 143/2000 ca drog de mare risc), ne aflăm în prezența unui concurs de infracțiuni între faptele comise anterior intrării în vigoare a Legii nr. 77/2023 și cele comise ulterior acestui moment sau a unei infracțiuni continuate a cărei încadrare se raportează la momentul epuizării activității presupus infracționale?” și stabilește că:

Atunci când o persoană comite la diferite intervale de timp, în baza unei rezoluții infracționale unice, acțiuni care corespund, în concret, atât elementului material al infracțiunii prevăzute de art. 16 alin. (1) din Legea nr. 194/2011, cât și elementului material al infracțiunii prevăzute de art. 2 din Legea nr. 143/2000 și care au ca obiect același tip de substanță interzisă aflată, anterior intrării în vigoare a Legii nr. 77/2023, sub incidența Legii nr. 194/2011, iar ulterior intrării în vigoare a actului normativ menționat, sub incidența Legii nr. 143/2000, activitatea sa constituie o unitate legală sub forma infracțiunii continuate, căreia i se aplică legea penală în vigoare la momentul comiterii ultimei acțiuni.

Obligatorie de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, potrivit art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 17 iunie 2024.

PREȘEDINTELE SECȚIEI PENALE A ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
ELENI CRISTINA MARCU

Magistrat-asistent,
Florin Nicușor Mihalache

➤ Fără categorii (<https://www.iccj.ro/category/fara-categorii/>)

◀ 24.09.2024 – Completul nr. 5 completare
(https://www.iccj.ro/wp-content/uploads/2024/09/SP-24.09.2024-C5-Completare-anunt.pdf#new_tab)

25.09.2024 – Completul nr. 3 ▶ (https://www.iccj.ro/wp-content/uploads/2024/09/SP-25.09.2024-C3.pdf#new_tab)

ok.com/i/ialtaCurteDeCasatieSiJustitie)

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Contact (<https://www.icj.ro/contact/>)

© 2023 Înalta Curte de Casație și Justiție a României

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO